

■ TRIBUNA POLITICA

Temp da stad – temp da viadi – canera

DA MARTIN JÄGER,
CUSSEGLIER GUVERNATIV

Da la canera da las vias è pertutgada en Svizra dapli glied che tras tut ils auters geners da canera ensemen. A medem temp vegn questa canera er chaschunada dad ina gronda maiortad da la populaziun. Cun il temp da stad cumenza er il temp da viadi che chaschuna anc dapli canera per lung da las axas da transit. Ma er las vals, tras las qualas ils turists d'in di charreschan per far lur turas sur ils pass u per arrivar en noss lieus turistics, ston tolerar anc dapli canera da las vias durant quests dis.

Tenor la lescha ston nossas vias da princip observar las limitas d'immissiuns tar edificis cun locals sensibil a canera. Sche quai n'è betg il cas ston ils proprietari da las vias prender mesiras da sanaziun. L'obligaziun concreta da sanar las vias han la confederaziun fin l'onn 2015 per las vias naziunalas, il chantun fin l'onn 2018 per las vias chantunalas e las vischnancas per las vias communalas.

Displaschavlamain sa mussi ch'il chantun e las vischnancas – sco gia la confederaziun – n'arriivan betg d'observar ils termins da sanaziun ch'eran vegnids fixads da ses temp. La raschun èn d'ina vart las basas pretensiusas e las proceduras complexas, da l'autra vart la discussiun cuntraversa davart las mesiras da protecziun pussaivlas cunter la canera. L'emprim stoi vegnir eruì nua che las limitas d'immissi-

siuns fixadas vegnan insumma surpassadas. Per pudair calcular correctamain la canera ston ins enonuscher il volumen da traffic, la cumposiziun dal traffic, las signalisaziuns, las cuvridas da las vias e las surbajegiadas da tut il chantun. Almain questas datas ha il chantun relevà en il fratemp en il Grischun ed er mess a disposiziun a las vischnancas. Uschia pon ins eruir en mintga project da sanaziun cunter la canera la grevezza da canera per mintga edificis e determinar las mesiras pussaivlas, sajan quai cuvridas che chaschunan pauca canera, reducziuns da la sveltezza, paraids da protecziun cunter la canera u l'isolaziun d'edificis cunter la canera.

Sco savens ston er en quest process vegnir ponderads in cun l'auter ils differents interess a favur u a disfavour d'ina mesura. Cuvridas che chaschunan pauca canera vegnan installadas tar nus mo navidas pervia da la destrucziun mecanica tras il servetsch d'enviern. Reducziuns da la sveltezza paran savens politicamain dispitaivlas pervia da l'acceptanza presuntivamain pitschna, e paraids da protecziun cunter la canera

ra n'èn en blers cas betg pussaivlas pervia da la protecziun dal maletg dal lieu u pervia da la segirezza dal traffic.

Sch'in proprietari d'ina via na po objectivamain realisar naginas da las mesiras da protecziun cunter la canera poi er vegnir desisti d'ina sanaziun. Questa situaziun correspunda bain a la lescha, chaschuna dentant tuttina in tichert malesser, perquai che las persunas pertutgadas da la canera tiran la curta.

En il cumportament da canera pon dentant er las persunas che produceschan canera surpigliar senz'auter atgna responsabladad, pertge che canera n'è gea betg simplamain las ramurs dal auters! Sche jau pedalesch per exempel cun il velo da Cuira anora da la via da Polacs si vers Churwalden ed aud co ch'in singul motociclist u automobilist dat propi gas da l'autra vart da la val ed emplencha uschia l'entira val cun sia canera, lura davent jau mintgamai pussè conscient che nus na vegnin bain strusch a pudair schliar il problem da canera mo cun sanaziuns uffizialas cunter la canera. Igl è er necessari da prender resguard, d'avair respect e concretamain da desister da charrar sin las vias en moda egocentrica cun tanta canera. En general duess l'agen cumportament da mobilitad vegnir mess en dumonda da temp en temp. Betg mo la glied che abita sper las vias e ch'è mulestada da la canera profitass da quai.